

Острочерх О.О., кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри наглядово-профілактичної діяльності Національного університету цивільного захисту України;

Савченко О.В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника кафедри наглядово-профілактичної діяльності Національного університету цивільного захисту України

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО КОМПОНЕНТА ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДСНС УКРАЇНИ

Формування мотиваційно-ціннісного компонента правової компетенції у майбутніх фахівців Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі –ДСНС України) повинно включати: здійснення професійної діяльності на основі розвиненої правосвідомості, правового мислення та правової культури; вміння аналізувати правовідносини, котрі є об'єктами професійної діяльності, юридично правильно кваліфікувати факти, події й обставини.

У здобувачів вищої освіти ВНЗ ДСНС України - майбутніх фахівців сфери забезпечення безпеки мотивація може бути визначена усвідомленням значущості набуття правових знань, умінь та навичок; розумінням ролі правових цінностей в суспільстві; виявом цікавості до професійної діяльності та використання нормативно-правових актів у процесі її здійснення; прагненням підвищити рівень власної правової компетенції, здатних забезпечувати дотримання законодавства всіма суб'єктами права.

Когнітивний компонент відображає систему юридичних знань, сукупність різної юридичної інформації. Результатом засвоєння різних понять, фактів, правил, закономірностей у конкретній професійній сфері можна назвати знаннями, котрі повинні мати емоційно-оцінні властивості. Знання у праві повинні зумовлювати усвідомлену необхідність права, а також розуміння основних правових вимог, вміння оцінити дії суб'єктів права з точки зору їх правомірності та протиправності, крім того, мати уявлення про закономірності розвитку права. Правові знання є центром правової свідомості.

Стосовно професійної правової компетенції майбутнього фахівця ДСНС України вказаний компонент включає такі показники правових знань, як: особливості норм права, що регулюють відношення відповідно до профілю своєї професійної діяльності; здійснення контролю за дотриманням прав громадян відповідно до профілю своєї професійної діяльності; основні етичні поняття та категорії, норми чинного законодавства; методи емоційної та когнітивної регуляції для оптимізації власної діяльності та психологічного стану – професійний категорійний апарат; норми моралі, професійної етики й юридичного етикету та інші знання.

Поведінковий компонент – це можливість дій, що ґрунтуються на правових знаннях і переконаннях, правомірна поведінка та використання своїх прав, виконання обов'язків, а в разі порушення прав упевненість і вміння їх

відстояти. Цей компонент у структурі правової компетенції обумовлений тим, що засвоєння сукупності передбачених правових знань є необхідним, але не вичерпною умовою ефективності формування правової компетенції у процесі здійснення професійної підготовки. Мета професійної підготовки не обмежується безпосереднім засвоєнням конкретної системи знань, але й включає опанування умінь та навиків, використання в юридично значущій практичній роботі. Такий майбутній фахівець ДСНС України, наприклад, у галузі наглядово-профілактичної діяльності має бути здатний застосовувати отримані правові знання у повсякденному житті та практичній діяльності; проводити планові та позапланові перевірки суб'єктів господарювання; складати акти та приписи на усунення порушень, виявлених під час перевірки; обґрунтовувати організаційно-технічні заходи щодо пожежної та техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях; порушувати та розглядати справи про адміністративні правопорушення у галузі техногенної та пожежної безпеки; здійснювати звукозапис, фото- і відеозйомку як допоміжні засоби документування правопорушень у сфері техногенної та пожежної безпеки; звертатися з позовом до адміністративного суду щодо застосування заходів реагування; самостійно і систематично вивчати основні положення чинних законів та нормативно-правових актів у сфері техногенної та пожежної безпеки; користуватися правовими термінами, застосовувати свої конституційні та законні права і виконувати обов'язки в суворій відповідності з чинним законодавством.

Поведінковий компонент правової компетенції майбутніх фахівців передбачає здатність кваліфіковано застосовувати нормативні правові акти в конкретних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального і процесуального права у професійній діяльності; здатність розробляти і правильно оформляти юридичні та службові документи; кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти; уміння давати кваліфіковані юридичні висновки і консультації, здійснювати юридичну експертизу нормативно-правових актів, у тому числі з метою недопущення в них положень, що сприяли б створенню умов для прояву корупції; дотримання у професійній діяльності вимог нормативно-правових актів.